

Fra fiktion til virkelighed:

Agro-terrorisme som veterinær trussel

»Jeg tror ikke, det ville være for meget at sige, mine herrer, at hvis et sådant angreb kunne iværksættes, og det kun kan modvirkes ved at slagte fjerkræ og dyr og brænde afgrøderne, ville vi være et konkursramt land inden for få måneder. Vi ville bogstaveligt talt være på knæ og tigge om brød!« [1]

Artiklen er oversat med tilladelse fra The Animal Echo (WOAH) »From Fiction to Reality: The Threat of Agro-Terrorism«
<https://theanimalecho.woah.org/en/from-fiction-to-reality-the-threat-of-agro-terrorism/>

I James Bond-romanen On Her Majesty's Secret Service [1] planlægger skurken Blofeld at lamme Storbritannien ved at udsætte mund- og klovsyge (MK), hvilket ødelægger landets husdyrsektor – i bund og grund en handling af agro-terrorisme. Spring frem til 2001, hvor Storbritannien stod over for sin værste dyreepidemi i historien. MK spredte sig hurtigt til over 2.000 gårde og til nabolande, herunder Irland, Frankrig og Holland, hvilket udløste en stor national og international krise.

For at inddæmme og udrydde virusset beordrede den britiske regering udryddelse af både inficerede dyr og dem, der var forbundet epidemiologisk. Mere end seks millioner dyr blev slagtet, hvilket ødelagde landdistrikterne og kostede den britiske økonomi over 8 milliarder pund gennem afbrydelser i landbrug og fødevarekæder, kompensationsbetalinger til landmænd og et kraftigt fald i turismen [2]. Ud over de økonomiske omkostninger havde epidemien en varig effekt på landmænd, dyrlæger, redningsfolk og landdistrikter, især på deres mentale helbred.

Udbruddet skyldtes, at en landmand ulovligt fodrede sine gris med ubehandlet affald og undlod at underrette den kompetente myndighed, når hans dyr blev syge – en handling af agro-kriminalitet. Men hvad nu hvis sådan en begivenhed var bevidst? Hvordan ville vi forhindre eller opdage det? Hvad nu, hvis patogenet var zoonotisk og derfor kunne overføres mellem dyr og mennesker? Og hvordan skal vi forberede os?

Beskyttelse af landbruget: Dyrepatogener som nationale sikkerhedsrisici

Verdensorganisationen for Dyresundhed (WOAH) og International Criminal Police Organization (INTERPOL) definerer agro-kriminalitet som ulovlige handlinger eller undladelser relateret til dyr eller deres produkter, der overtræder lovgivningen og har negative konsekvenser for dyresundhed, dyrevelfærd, folkesundhed, fødevaresikkerhed og autenticitet eller national sikkerhed. Agro-terrorisme er en underkategori af agro-krimina-

FOTO 123RF

litet: Bevidst frigivelse af patogener for at forårsage sygdom eller død hos dyr med henblik på at intimidere eller tvinge en regering eller civilbefolkning til at fremme politiske eller sociale mål [3]. Selvom agro-kriminalitet forekommer dagligt, er dokumenterede tilfælde af agro-terrorisme sjældne. Denne relative knaphed betyder, at agro-terrorisme får begrænset opmærksomhed fra nationale regeringer, på trods af de potentielt ødelæggende konsekvenser.

Landbrugssektoren er meget sårbar over for agro-terrorisme og betragtes ofte som et »blødt mål«. Moderne landbrug afhænger af komplekse forsyningskæder, hvor dyr flyttes fra gårde til markeder og slagterier, og deres produkter fortsætter videre til fødevarerforarbejdningsfaciliteter. Dyr og deres produkter kan også bevæge sig over landet via luft, land og hav. Selvom sektoren har udviklet sig gennem århundreder for at maksimere produktion og effektivitet, er biosikkerhed ikke fulgt med. Husdyr er også sårbare over for sygdomme, især dem der defineres af WOAHA som »listede sygdomme« [4]. Disse patogener kan sprede sig over grænser og forårsage alvorlige konsekvenser for dyrenes sundhed og velfærd, levebrød, handel, økonomier og folkesundhed.

En sammenligning af WOAHA's listede sygdomme [4] med Australia Groups eksportkontrolliste over dyrepatogeter [5] afslører 32 patogener til fælles, herunder MK, miltbrand og højpatogen fugleinfluenza. Disse stoffer kan forårsage høj morbiditet og mortalitet, sprede sig hurtigt og er relativt nemme at producere, transportere og sprede. Når de først er indført i en population, er de notorisk svære at diagnosticere, kontrollere og udrydde. I praksis kunne WOAHA's opførte sygdomme fungere som et biovåbens »indkøbsliste«, en risiko forstærket af nye teknologier og våbeniserede mis- og desinformationskampagner [6]. Sammen hæver disse faktorer agro-terrorisme til en kritisk, men ofte underkendt, global sundhedstrussel.

Sundhed og sikkerhed: En fælles front mod agro-terrorisme

Landbrugssektorens sårbarhed kombineret med den stigende sofistikering hos fjendtlige aktører kræver en nytænkning af, hvordan vi håndterer agro-terrorisme. Veterinærtjenester og folkesundhedsmyndigheder skal samarbejde tættere med politi og sikkerhed. Alligevel står mange barrierer i vejen for effektivt samarbejde: Begrænset tillid mellem sektorer, forskellig terminologi, uklare roller og ansvar samt fraværet af formelle samarbejdsrammer. Veterinærtjenester er også kronisk underbemande – WOAHA-data viser, at kun 40 % af medlemmerne opfylder minimumskapaciteten for beredskab, som identificeret gennem evalueringsmissioner for veterinærtjenesters præstation [7,8].

At overvinde disse udfordringer kræver vedvarende indsats for at fremme samarbejde mellem flere myndigheder. Det første skridt er dialog: Rets håndhævende myndigheder og sundhedsmyndigheder skal opbygge relationer og udvikle en stærk forståelse af deres respektive mandater og ansvar for at forebygge, opdage, forberede og reagere på agro-terrorisme. Derfra kan samarbejdsaftaler eller lignende aftaler formalisere samarbejdet og mobilisere de nødvendige ressourcer for at gøre det operationelt. Med et juridisk mandat om at samarbejde kan sundhedsmyndigheder og sikkerhedstjenester begynde at dele efterretninger og skabe beredskabsplaner og procedurer, der inddrager andre relevante sektorer. Fælles kapacitetopbygningsaktiviteter, såsom træning og simuleringsovelser [9], gør det muligt for myndighederne at forbedre beredskabet til nødsituationer. Ved

at praktisere samarbejde i fredstid vil agenturerne være bedre rustet til at gennemføre fælles vurderinger af trusselstoværdighed samt fælles kriminal- og epidemiologiske undersøgelser i tilfælde af mistanke om agro-terrorisme.

Agro-terrorisme er ikke et spørgsmål om hvis, men hvornår. Sårbarhederne i landbrugs- og husdyrsystemerne er for store til at ignorere. For at afværge en potentiel katastrofe må regeringer og det globale samfund styrke biosikkerheden ved at investere ressourcer, tage konkrete skridt til at forbedre forsvaret og fremme samarbejde mellem flere myndigheder. Hvis vi fortsætter med at undervurdere risikoen for agro-terrorisme i dag, kan vi betale prisen i morgen og ende med at være »på knæ«, præcis som Bond-skurken Blofeld forestillede sig. ■

REFERENCER

- [1] Fleming I. On Her Majesty's Secret Service. London (United Kingdom): Jonathan Cape; 1963.
- [2] Thompson D, Muriel P, Russell D, Osborne P, Bromley A, Rowland M, et al. Economic costs of the foot and mouth disease outbreak in the United Kingdom in 2001. *Rev. Sci. Tech.* 2002 Dec;21(3):675–87. <https://doi.org/10.20506/rst.21.3.1353>
- [3] Donachie D, Ewann F, Poudevigne F. Animal Agrocrime: An Overlooked Biological Threat. *Health Secur.* 2023 Sep–Oct;21(5):415–420. <https://doi.org/10.1089/hs.2022.0144>
- [4] World Organisation for Animal Health (WOAH). Diseases listed by WOAHA. Paris (France): WOAHA; 2024. Available at: https://www.woah.org/fileadmin/Home/eng/Health_standards/tahc/current/chapitre_oie_listed_disease.pdf (accessed on 3 September 2025).
- [5] Australia Group. List of human and animal pathogens and toxins for export control. Canberra (Australia): Australian Government, Department of Foreign Affairs and Trade; 2023. Available at: https://www.dfat.gov.au/publications/minisite/theaustraliagroupnet/site/en/human_animal_pathogens.html (accessed on 22 September 2025).
- [6] World Organisation for Animal Health (WOAH). Countering disinformation and misinformation in animal health emergencies. Paris; 2024; 22 pp. <https://doi.org/10.20506/woah.3472>
- [7] World Organisation for Animal Health (WOAH). Implementation of WOAHA standards: the Observatory Annual Report Publication Series. Paris; 2022; 149 pp. <https://doi.org/10.20506/obs.3339>
- [8] Hamilton K, Bastos B. Veterinary Services: Guardians Against Biological Weapons. World Organisation for Animal Health; 2025. Available at: <https://theanimalecho.woah.org/en/sci-tech-articles/> (in press).
- [9] World Organisation for Animal Health (WOAH). Simulation exercises. Paris (France): WOAHA; 2024. Available at: <https://www.woah.org/en/what-we-do/animal-health-and-welfare/disease-data-collection/simulation-exercises/> (accessed on 3 September 2025).